

rente- og afdragsfrit Laan, at det naturlige ikke udtrykkeligt er sagt, det skal til al Ewigbed blive et rente- og afdragsfrit Laan, thi saa var det jo en Absurditet; men det var, da Laanet gjordes, fastsat, at der skulde tages nærmere Bestemmelse om Forrentningen og Afdraget, og, naar denne Bestemmelse skulde tages, var ikke sagt. Nu forekommer det mig, at den Autoritet, der har Bestyrelsen af begge de Stiftelser, som dette Forhold vedkommer, ikke godt kan lade dette Spørgsmaal staa saaledes hen, og at den maa søge at klare Spørgsmaalet. Det er i det Ringeste nærmest den, der har den Forpligtelse, at opfylde Forkriften i den tidligere kongelige Resolution. Naar man nu spørger om Forholdet, under hvilket hine Resolutioner — thi der var jo to — kom istand, maa jeg derom bemærke Følgende. Paa en Tid, da det var velbekendt og udviklet for Lovgiverne, at det lærde Skolevæsen ikke selv havde Midler til at udføre visse Foretagender, som antoges for ønskelige, paa den Tid, siger jeg, blev det af Lovgiveren bestemt, at Foretagenderne ikke bestomindere skulde udføres — om dette var rigtigt eller ikke, vedkommer os, troer jeg, nu slet ikke. Man besluttede da, at visse store Bygningsforetagender skulde udføres, og bestemte først dertil en Sum, og saa forhøiede man den siden. Derved blev altsaa den ene Stiftelse, Skolefonden, indledet i et Gjældsforhold, som den ellers ikke var kommen i, og det maatte ligge temmelig nær at antage, at Statsmagten dengang paatog sig at hjælpe Skolefonden ud af denne Forlegenhed, hvori den satte den, ved at lade den paatage sig en saadan Gjæld over dens Evne. Deri, troer jeg, ligger Grunden til, at man da kunde have ventet en saadan Billighed mod den almindelige Skolefond, at den enten vilde have faaet Gjælden eftergivet, eller vilde have faaet andetstedsfra anvist Midler til denne Afbetaling og Forrentning, hvortil den erkjendtes ikke selv at være istand. Det er saameget mere at forudsætte, at det forholder sig saaledes, og at man saameget mere nu maa antage, at man, ved at eftergive Gjælden, træffer det Resultat, som dog under en tidligere Form vilde være fremkommet, men som man blot ikke kunde bestemme sig strax til at vedtage, naar man betæn-

ker, at i selvsamme Aar, som den almindelige Skolefond optog disse Laan, maatte den staae i Forfud for en anden Anstalt, i et Forfud, som efterhaanden opløb meget betydeligt og hvorfor den ikke fik videre Godtgjørelse end en ligesaa ubestemt Udfigt til, at den vel ogsaa engang skulde komme til sine Penge igjen, en Udfigt, som jeg troer nu er meget fiern; jeg sigter herved til det Forfud, hvori Skolefonden i Aarene nogle og fyrgetyve efterhaanden kom til det lærde Underviisningsvæsen paa Island, der efter alle tidligere Bestemmelser var den almindelige Skolefond uvedkommende. Dette Forfud løb efterhaanden op til mellem 23 og 24,000 Rbd., og udgjør nu over 23,000 Rbd., hvorom der ogsaa i en kongelig Resolution var bestemt, at det nærmere skulde bestemmes, hvorledes det kunde refunderes. Der er siden ført en lang Forhandling mellem Underviisningsvæsenets Bestyrelse og Finantserne baade før og efter Regeringsforandringen, men der er meget liben Udfigt til, at Skolefonden faaer Noget. Man skaffede altsaa dengang uden ret at tage en Bestemmelse Penge tilveie. Man kunde maaffee forbeholde sig at see, om ikke i den nærmeste Fremtid Forholdene vilde forandre sig; de have ikke forandret sig, hverken med Hensyn til den ene Stiftelses Overflod eller med Hensyn til den anden Stiftelses Tab; tvertimod det lærde Skolevæsen har, som Finantslovene og det nu foreliggende Udskift til Finantsloven viser, havt en saadan Underbalance, der er bleven yderligere forøget ved de sidste Aars uheldige Conjuncturer, ved Krigsskat o. s. v., at selv efterat store Besparelser ere gennemførte, hvorom der vil blive forelagt denne Rigsdag Forslag, navnlig med Hensyn til et Par Skolers Nedlæggelse eller Indskrænkning, vil Skolefonden dog ikke have Midler til Mere, end til netop at bestride sine Fornødenheder. Jeg troer altsaa, at der er al Grund til endelig at tage en Beslutning, som man dengang, Laanet stiftedes, ikke vilde tage, nemlig at erklære det bestemt for en Gave. Man vil sige, ja, men det er jo ikke vist, at Skolefonden ikke kan komme saaledes til Kræfter, at den kan betale sin Gjæld. Nei, det er heldigvis ikke vist, skøndt uheldigvis er det temmelig usandsynligt, at den vil komme saa-